

УДК 37.091.214:348(477)
DOI 10.31654/2663-4902-2019-PP-4-110-116

Нагрибельний Я. А.

кандидат історичних наук, декан факультету судноводіння Херсонської державної морської академії
<http://orcid.org/0000-0003-3266-5798>

**ДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ**

У статті визначено й обґрунтовано дидактичні засади вивчення навчальної дисципліни "Історія педагогіки" в сучасних закладах вищої освіти. Виокремлено специфічні принципи навчання історії педагогіки, до яких віднесено принципи об'єктивності, історизму, урахування соціальних чинників, системності, діалектичного бачення історико-педагогічного процесу, що корелюються з принципами наукового пізнання.

З'ясовано, що прикметною ознакою сучасних лекцій з історії педагогіки є діалогізм, що полягає в обговоренні під час лекції найбільш складних, суперечливих питань із теми. Це дозволяє викладачеві з'ясувати рівень обізнаності студентів, а також гіпотетично спрогнозувати недостатньо опрацьований ними теоретичний матеріал з відповідної теми чи розділу. За такої умови лекція сприяє підвищенню рівня самостійності студентів, що виявляється в умінні їх працювати з кількома джерелами інформації, активно працювати під час обговорення, робити власні висновки й узагальнення. Акцентовано, що в процесі підготовки до семінарського заняття студенти заздалегідь ознайомлюються з планом його проведення, акцентуючи увагу на контрольних питаннях. Вони самостійно опрацьовують рекомендовану літературу. На цьому етапі важливо зорієнтувати їх, які види читання (первинне, вторинне) й способи фіксування інформації (конспект, тези, випуски, анотація тощо) доцільно застосовувати. Важливим етапом підготовки студентів є синтезування знань, здобутих під час опанування інших навчальних дисциплін – філософії, історії України, психології, педагогіки та історії педагогіки.

Особливу роль приділено організації самостійної роботи. Обґрунтовано, що ефективною технологією організації самостійної роботи в процесі опанування історії педагогіки є технологія портфолію, яка останнім часом набула поширення в сучасних закладах вищої педагогічної освіти.

Ключові слова: принципи навчання, специфічні принципи навчання історії педагогіки, лекція, практичне, семінарське заняття, самостійна робота, технологія портфолію.

Постановка проблеми. Вивчення історії педагогіки в сучасних закладах вищої педагогічної освіти набуває особливої актуальності в контексті модернізації освітньої системи й необхідності вивчення та врахування історико-педагогічних здобутків у реалізації освітніх реформ. Пошук ефективних шляхів розв'язання проблем передбачає звернення до історико-педагогічного досвіду – ідей, теорій, концепцій навчання й виховання.

Навчальна дисципліна "Історія педагогіки" має особливе значення в царині методологічних пошуків історико-педагогічної науки й упровадженні їх результатів у практичну площину. Означена навчальна дисципліна є важливим складником професійної підготовки майбутніх педагогів з огляду на її значний потенціал у формуванні в студентів педагогічного мислення, уявлень про історію педагогіки та освіти, педагогічну спадщину.

Історія педагогіки як наука і навчальна дисципліна зумовлює різноманітні дослідницькі дії, оскільки вивчає перебіг та динаміку педагогічних знань. Це спричиняє кількісне збільшення дослідницьких векторів і розширення змісту нав-

чальної дисципліни з огляду на необхідність переосмислення педагогічних явищ і процесів, що відбувалися в різний час у різних країнах і мають значний вплив на зміст та організацію навчання і виховання в сучасних закладах освіти; дослідження праць відомих педагогів минулого, доробок яких потребує докладного студіювання. Для науково обґрунтованого прогнозування та відпрацювання моделей і напрямів інтеграції України в міжнародне культурно-освітнє середовище особливе значення мають компаративні педагогічні дослідження. Інтегрування оптимальних зарубіжних запозичень в український освітній простір має спиратися на системне вивчення конструктивного досвіду європейських країн. Це потребує оновлення й доповнення змісту підручників та навчальних посібників з історії педагогіки. Трансформація змісту навчальної дисципліни зумовлює зміну підходів у виборі форм, методів, прийомів та засобів навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як свідчить аналіз літератури з проблеми дослідження, розробленням змісту навчальної дисципліни "Історія педагогіки" займалися такі науковці, як М. Євтух, О. Дубасенюк, Т. Завгородня, М. Левківський, Л. Прокопів, А. Сбруева, М. Стельмахович, І. Стражнікова та ін., які підготували спеціальні навчальні видання, у яких відображено пошук шляхів сучасного осмислення змісту історико-педагогічного матеріалу, висвітлено його методологічні засади; проаналізовано значну кількість джерел, у тому числі тих, що впродовж тривалого часу були недоступними для вивчення; розкрито сутність поняття "Історія педагогіки". Водночас відчувається брак методичних рекомендацій з вивчення навчальної дисципліни, які орієнтували б майбутніх педагогів на пошук ефективних шляхів осмислення змісту історико-педагогічного матеріалу, усвідомлення методологічних засад, значення навчальної дисципліни в системі інших професійно значущих. Крім поодиноких рекомендацій щодо використання мультимедійних засобів у процесі навчання історії педагогіки (В. Садова, О. Бондаренко та ін.), немає спеціальних досліджень, які розкривали б дидактичні засади навчання історії педагогіки в закладах вищої освіти. Це й зумовлює актуальність нашої розвідки.

Мета статті – визначити й обґрунтувати дидактичні засади опанування навчальної дисципліни "Історія педагогіки" в сучасних закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Вимоги до всіх складників освітнього процесу – логіки, цілей і завдань, формування змісту, добору форм, методів, прийомів, засобів навчання, стимулювання, планування й аналізу досягнутих результатів зумовлюють сучасні педагогічні принципи.

Обґрунтування і класифікації принципів навчання докладно висвітлено в працях вітчизняних та зарубіжних педагогів, психологів, філософів, методистів, (А. Алексюк, В. Андрущенко, Ю. Бабанський, В. Бондар, Л. Виготський, В. Галузинський, П. Гальперін, Й. Гербарт, В. Давидов, Є. Дмитровський, М. Євтух, М. Жинкін, І. Зязюн, Я. Коменський, В. Кремень, В. Кузьменко, І. Лернер, І. Підласий, О. Пометун, М. Скаткін, К. Ушинський, М. Фіцула та ін.).

На сучасному етапі розвитку української дидактики домінують два напрями в теоретичному обґрунтуванні принципів навчання: перший, який спирається на загальнодидактичні принципи, спільні для всіх дисциплін навчального плану бакалавра, що пов'язані насамперед із психологічними основами навчання й зумовлюють активізацію інтелектуальної роботи студентів, реалізацію багатоступеневого зростання майбутнього фахівця через побудову об'єктивно необхідних етапів його навчально-пізнавальної діяльності; другий, що ґрунтується на специфічних принципах навчання, притаманних вивченню окремих дисциплін, зокрема історії педагогіки.

Прагнення науковців класифікувати принципи навчання на компетентнісній основі спричинило появу значної кількості альтернативних програм і посібників, монографічних праць, науково-методичних публікацій, аналіз яких дає змогу стверджувати, що принципи навчання – категорія динамічна, тому кількість їх постійно зростає і доповнюється новими. Загалом дидактами розроблено понад 50 класифікацій принципів навчання, що до певної міри утруднює чітку реалізацію їх у змісті освіти. Деякими дослідниками (А. Алексюк, А. Кузьмінський, В. Луговий, Т. Лутаєва, О. Падалка, О. Пехота, С. Сисоєва, Т. Туркот, М. Фіцула, Г. Хоружий та ін.) запропоновано поділ принципів навчання на: традиційні – загальноприйняті дидак-

тичні, і нетрадиційні – новітні: демократизації навчання; виховання здорової всебічно розвиненої особистості; оптимізації освітнього процесу; нетрадиційної системи навчання; індивідуалізації; диференціації; інтеграції у навчання та ін.

У працях сучасних українських дослідників (Н. Волкова, В. Лозова, В. Пасинок, С. Сисоева, Є. Спіцин, М. Фіцула та ін.) обґрунтовано специфічні принципи навчання у закладах вищої освіти, спрямовані на професіоналізацію освітнього процесу: єдності навчальної та наукової діяльності; оптимального співвідношення теоретичної та практичної підготовки студентів; урахування індивідуальних можливостей студента; забезпечення самостійної та науково-дослідницької роботи студентів.

Оскільки загальнодидактичні принципи докладно описано в дисертаціях, монографіях, підручниках і посібниках з педагогіки, ми не будемо акцентувати на них увагу. Спираючись на теоретичні основи педагогіки і психології, виокремлюємо специфічні принципи навчання історії педагогіки, до яких відносимо принципи об'єктивності, історизму, урахування соціальних чинників, системності, діалектичного бачення історико-педагогічного процесу, що корелюються з принципами наукового пізнання.

Принцип об'єктивності потребує від того суб'єктів освітнього процесу спиратися тільки на реальні факти, уникаючи політичної чи іншої заангажованості, не підганяючи їх під певні стереотипи, що склалися в суспільстві під впливом ідеологічних чинників.

Принцип історизму потребує розгляду змісту історико-педагогічного матеріалу відповідно до конкретно-історичних обставин, у їх взаємозв'язку і взаємообумовленості.

Принцип урахування соціальних чинників тісно пов'язаний із попереднім і зумовлює вивчення педагогічних явищ у соціальному контексті.

Принцип системності передбачає засвоєння знань з історії педагогіки в певній системі, що відбиває особливості педагогічних явищ, процесів, уможливує встановлення внутрішньосистемних зв'язків, а також сприяє встановленню подібних зв'язків з іншими системами.

Принцип діалектичного бачення історико-педагогічного процесу зумовлює вивчення відомостей з історії педагогіки не як готових догматичних положень, а шляхом пізнання сутності, перебігу, закономірностей, суперечностей педагогічних явищ і процесів.

Урахування означених принципів навчання сприятиме побудові ефективної методики навчання історії педагогіки. Дидактичні й специфічні принципи завжди взаємопов'язані, доповнюють і зумовлюють один одного, також вони значною мірою зумовлюють вибір форм, методів, прийомів і засобів навчання.

Як засвідчує аналіз змісту робочих програм навчальної дисципліни, основними формами навчання є лекції, семінарські (практичні заняття), самостійна робота студентів, сукупність яких спрямована на реалізацію мети й завдань.

Основною формою опанування навчальної дисципліни є лекція, основна мета якої полягає у формуванні в студентів професійного педагогічного мислення, уявлень про історію педагогіки й освіти, педагогічну спадщину. Нам імпонує наукова позиція О. Семенов, яка вважає, що лекція – це своєрідна педагогічна система, сукупність дидактично спресованих інформаційних блоків, тісно пов'язаних внутрішніми системними зв'язками і пронизаних особистісним смислом [7, с. 91–101].

Низка функцій навчальної лекції (методологічна, освітня, орієнтувальна, виховна та ін.) забезпечена шляхом ілюстрування студентам залежності мети, завдань, змісту, форм, методів навчання й виховання від соціально-історичного контексту доби, тобто рівня розвитку суспільства й історичних подій, що відбувалися. Крім того, важливо сформулювати в майбутніх педагогів уміння критично аналізувати ідеї, різноманітні концепції, педагогічну спадщину, виробити в них професійне педагогічне мислення, сформулювати історико-педагогічну культуру на основі ознайомлення з провідними педагогічними ідеями й концепціями.

Спостереження за освітнім процесом переконують, що прикметною ознакою сучасних лекцій з історії педагогіки є їх діалогізм, що полягає в обговоренні під час лекції найбільш складних, суперечливих питань із теми. Це дозволяє викладачеві

з'ясувати рівень обізнаності студентів, а також гіпотетично спрогнозувати недостатньо опрацьований ними теоретичний матеріал з відповідної теми чи розділу. За такої умови лекція сприяє підвищенню рівня самостійності студентів, що виявляється в умінні їх працювати з різними джерелами інформації, активно працювати під час обговорення, робити власні висновки й узагальнення.

Одним із варіантів лекції з історії педагогіки може бути така форма проведення, за якої кожен студент готує заздалегідь окреме питання чи тему виступу. Викладач систематизує їх і вибудовує лекцію таким чином, щоб у процесі послідовного викладу було висвітлено всі питання теми, що вивчається. Наприкінці заняття викладач разом зі студентами аналізує зміст питань і доходить висновку про рівень їхньої обізнаності з обраною проблемою.

Успіх лекції, на думку О. Леонтьєва, залежить від сформованості у викладача-лектора низки професійно значущих умінь, зокрема: гностичних (швидкий пошук необхідної інформації, негайне включення її до загальної системи знань та ефективну передачу); перцептивних (передусім властивості уваги: загальна спостережливість, гнучкість (переключення), стійкість, широта, вибірковість); соціально-комунікативних (уміння контактувати з аудиторією; планувати спілкування; легко й вільно переходити від "верхнього" поверху плану на "нижчий"; реалізації плану спілкування); соціально-психологічних (здатність створювати й підтримувати в уяві слухачів найбільш "вигідний" з погляду ефективного впливу образ); організаційних (організація роботи аудиторії, включення її у спілкування, "провокування" на запитання, відповіді, полеміку, "диригування" всім цим) [2, с. 43].

Аналіз змісту робочих програм навчальної дисципліни переконує, що, крім лекцій, студенти здобувають знання з історії педагогіки під час практичних та/або семінарських занять.

Практичне заняття – форма організації навчального заняття, у процесі якого викладач організовує докладний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння й навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно до сформульованих завдань [1, с. 318].

Спостереження за світним процесом сучасних закладів вищої педагогічної освіти переконують, що практичне заняття складається з кількох етапів: цілевизначення, проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студента, постановки загальної проблеми викладачем та її обговорення, розв'язування контрольних завдань, їх перевірки та оцінювання. Важливим етапом кожного практичного й семінарського заняття є етап рефлексії, під час якого студенти з'ясовують, що їм вдалося найкраще, який матеріал потребує доопрацювання.

У процесі підготовки до семінарського заняття студенти заздалегідь ознайомлюються з планом його проведення, акцентуючи увагу на контрольних питаннях. Вони самостійно опрацьовують рекомендовану літературу. На цьому етапі важливо зорієнтувати їх, які види читання (первинне, вторинне) й способи фіксування інформації (конспект, тези, виписки, анотація тощо) доцільно застосовувати. Важливим етапом підготовки студентів є синтезування знань, здобутих під час опанування інших навчальних дисциплін – філософії, історії України, психології, педагогіки та історії педагогіки. Під час проведення практичного заняття навчальна група за необхідності може ділитися на підгрупи.

Уваги викладача потребує й підготовка студентів до виступу під час практичного або/та семінарського заняття задля забезпечення його інформативності, що означає наповнення змісту найважливішими історико-педагогічними фактами, відомостями про значущі для педагогічної науки й практики явища та передбачає їхню власну оцінку; покликання під час виступу на першоджерела. Важливо навчити майбутніх педагогів побудувати виступ і композиційно правильно відповідно до риторичних законів, що потребує акцентування уваги на доборі переконливих аргументів, доказів, удосконалення дискусійних умінь студентів.

Наведемо для прикладу план семінарського заняття з теми "Ян Амос Коменський – основоположник педагогічної науки (1592–1670)". Студентам, яких розподілено на групи, запропоновано низку завдань і запитань для розкриття такого

положення, як: "Велика дидактика" як результат попереднього розвитку теорії й практики навчання та виховання. Для прикладу наведемо кілька з них, що спираються на знання студентами першоджерела:

1. Чи виходить зміст розділів за межі поняття "дидактика"?
2. Чому, на вашу думку, Ян Амос Коменський назвав свою книгу "Велика дидактика", а не "Педагогіка"?
3. Як можна співвіднести "гімн" людині в назві першого розділу та міру вияву людяності в сучасному суспільстві?
4. Як визначає видатний педагог роль освіти й виховання у формуванні особистості (на основі аналізу 6 розділу)?
5. Кому, на вашу думку, адресовано сьомий розділ праці?
6. Чому й за що Ян Амос Коменський критикує школу свого часу в 11 розділі? Порівняйте цю критику й сучасний стан шкільництва.
7. Видатний педагог 12 розділ "Великої дидактики" назвав "Школу можна перетворити на кращу". Запропонуйте план власного перетворення сучасної школи. Обґрунтуйте свою позицію.

На засвоєння нових знань, формування готовності до пошуково-дослідницької діяльності студентів спрямована самостійна робота з навчальної дисципліни "Історія педагогіки". Як слушно зазначає П. Підкасистий, самостійна робота є навчальним завданням, тобто об'єктом діяльності суб'єкта, пропонованим викладачем чи передбаченим програмою, посібником, а з іншого боку – є формою вияву певного способу діяльності, спрямованого на виконання відповідного навчального завдання, а саме способу діяльності студента задля отримання зовсім нового, раніше невідомого йому знання або задля впорядкування й поглиблення вже наявних знань [6]. О. Малихін розглядає самостійну роботу як таку, що виконує пізнавальну, навчальну й виховну функції; як метод навчання, що виконує контролювальну функцію, отже, розширює й поглиблює отримані на заняттях знання, сприяє формуванню вмінь і навичок вивчення літератури, виховує самостійність, творчість, переконаність [3, с. 35]. Нам імponує наукова позиція дослідника, згідно з якою самостійну роботу визначено основною формою організації самостійної навчальної діяльності студентів.

Сьогодні назріла необхідність посилення ролі самостійної роботи майбутніх педагогів, перегляду підходів до її організації та реалізації в освітньому процесі, спрямованих на розвиток у студентів здатностей до самоосвіти, самовдосконалення.

Ефективною технологією організації самостійної роботи в процесі опанування історії педагогіки вважаємо технологію портфоліо, що останнім часом набула поширення в сучасних закладах вищої педагогічної освіти. Аналіз спеціальної літератури (Д. Алфімов, І. Беженар, О. Дацків, К. Осадча, Л. Нечипорук, Є. Полат та ін.) переконує, що зміст поняття "портфоліо" дослідники тлумачать як спосіб накопичення й оцінювання індивідуальних досягнень студентів.

До складу портфоліо з історії педагогіки можуть входити есе, реферати, повідомлення, словники тощо. Значний дидактичний потенціал містять узагальнювальні таблиці, які студенти складають самостійно в процесі опрацювання підручників та інших бібліографічних джерел.

Крім того, до складу портфоліо можуть входити матеріали, авторство яких не належить студентіві, як-от: ксерокопії статей, ілюстрації тощо, а також глосарії (короткі тлумачні словники педагогічних, психологічних термінів), цікаві матеріали про видатних педагогів, розвиток освіти в Україні та світі. Портфоліо може бути представлено як у друкованому (паперовому), так і електронному варіанті.

Висновки. Отже, навчання історії педагогіки у закладах вищої освіти ґрунтується на психолого-педагогічних принципах, з-поміж яких провідними є специфічні принципи, що стимулюють студентів до активізації механізмів професійного й особистісного саморозвитку та самореалізації. Оптимальними формами навчання є лекція, практичне, семінарське заняття, спрямовані на формування в майбутніх учителів наукових уявлень і понять з предмета, практичних умінь і навичок. Навчання історії педагогіки буде ефективним лише за умови, якщо аудиторна робота підкріплюватиметься добре організованою самостійною роботою студентів, чому значною мірою сприяє запровадження технології портфоліо.

Перспективи подальших досліджень убачаємо у визначенні дидактичних засад методів навчання історії педагогіки в закладах вищої педагогічної освіти.

Література

1. Волкова Н. П. Педагогіка: посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Видав. центр "Академія", 2003. 576 с.
2. Леонтьев А. А. Психология общения. 2-е изд., испр. и доп. Москва: Смысл, 1997. 355 с.
3. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних закладів: теоретико-методологічний аспект: монографія. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2009. 307 с.
4. Нагрибельна І. А. Самостійна робота в системі підготовки майбутніх учителів початкових класів до навчання української мови: монографія. Херсон: СТАР, 2016. 309 с.
5. Пентиліук М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. Ділове спілкування та культура мовлення: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 224 с.
6. Пидкасистый П. И. Психолого-дидактический справочник преподавателя высшей школы. Москва: Педагогическое общество России, 1999. 354 с.
7. Семенов О. Академічна лекція як професійний комунікативний феномен. *Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. праць*. 2011. Вип. 2. С. 91–101. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Eepd/2011_2/Semenog.pdf

References

1. Volkova, N. P. (2003). *Pedahohika* [Pedagogy]. Kyiv: Akademiya [in Ukrainian].
2. Leont'ev, A. A. (1997). *Psykhohohyya obshchenyya* [Communication psychology]. (2d ed.). Moscow: Smysl [in Russian].
3. Malykhin, O. V. (2009). *Orhanizatsiya samostiynoyi navchal'noyi diyal'nosti studentiv vyshchyykh pedahohichnykh zakladiv* [Organizations of self-sustaining primary students of higher pedagogical mortgages]. Kryvyi Rih: Vydavnychy dim [in Ukrainian].
4. Nahrybel'na, I. A. (2016). *Samostiyna robota v systemi pidhotovky maybutnikh uchyteliv pochatkovyykh klasiv do navchannya ukrayins'koyi movy* [Self-operation of the robot in the training system of the Mayboot teachers of the cob classes until the next day Ukrainian language]. Kherson, STAR [in Ukrainian].
5. Pentylyuk, M. I., Marunych, I. I. & Haidaienko, I. V. (2011). *Dilove spilkuvannya ta kul'tura movlennya* [Business Communication and Speech Culture]. Kyiv: Tsentri uchbovoyi literatury [in Ukrainian].
6. Pydkasysty, P. Y. (1999). *Psykhohoho-dydaktychesky spravochnyk prepodavatelya vysshey shkoly* [Psychological and didactic reference book of a teacher of higher education] Moscow: Pedahohicheskoe obshchestvo Rossyy [in Russian].
7. Semenoh, O. (2011). Akademichna lektsiya yak profesiynny komunikatyvnyy fenomen [Academic lecture as a professional communicative phenomenon]. *Estetyka i etyka pedahohichnoyi diyi – Aesthetics and ethics of pedagogical action*. 2, 91–101. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Eepd/2011_2/Semenog.pdf [in Ukrainian].

Нагрибельный Я. А.

кандидат исторических наук, декан факультета судовождения
Херсонской государственной морской академии

Дидактические основы обучения истории педагогики в учреждениях высшего педагогического образования независимой Украины

В статье определены и обоснованы дидактические основы изучения учебной дисциплины "История педагогики" в современных учреждениях высшего образования. Выделены специфические принципы обучения истории педагогики, к которым отнесены принципы объективности, историзма, учета социальных факторов, системности, диалектического видения историко-педагогического процесса, коррелируются с принципами научного познания.

Установлено, что отличительной особенностью современных лекций по истории педагогики является диалогизм, заключающийся в обсуждении во время лекции наиболее сложных, спорных вопросов по теме. Это позволяет преподавателю выяснить уровень осведомленности студентов, а также гипотетически спрогнозировать достаточно ли проработан ими теоретический материал по соответствующей теме или разделу. При таком условии лекция способствует повышению уровня самостоятельности студентов, проявля-

ются в умении их работать с несколькими источниками информации, активно работать во время обсуждения, делать собственные выводы и обобщения. Акцентировано, что в процессе подготовки к семинарскому занятию студенты заранее знакомятся с планом его проведения, акцентируя внимание на контрольных вопросах. Они самостоятельно разрабатывают рекомендованную литературу. На этом этапе важно сориентировать их, виды чтения (первичное, вторичное) и способы фиксации информации (конспект, тезисы, выписки, аннотация и т. д.) целесообразно применять. Важным этапом подготовки студентов является синтезирование знаний, полученных во время освоения других учебных дисциплин – философии, истории Украины, психологии, педагогики и истории педагогики.

Особую роль уделено организации самостоятельной работы. Обосновано, что эффективной технологии организации самостоятельной работы в процессе освоения истории педагогики является технология портфолио, которая в последнее время получила распространение в современных учреждениях высшего педагогического образования.

Ключевые слова: принципы обучения, специфические принципы обучения истории педагогики, лекция, практическое, семинарское занятие, самостоятельная работа, технология портфолио.

Nahrybelniy Y.

The candidate of historical sciences, the dean of the faculty of navigation of Kherson state maritime academy

Didactic principles of teaching history of pedagogy in higher education institutions of independent Ukraine

The article defines and substantiates the didactic principles of studying the discipline of "History of Pedagogy" in modern higher education institutions. The specific principles of teaching the history of pedagogy, which include the principles of objectivity, historicism, taking into account social factors, systematic, dialectical vision of the historical and pedagogical process, which are correlated with the principles of scientific knowledge, are distinguished.

It has been found that a prominent feature of modern lectures on the history of pedagogy is the dialogism that consists in discussing the most complex, controversial issues on the topic during a lecture. This allows the teacher to find out the students' level of awareness, as well as to hypothetically predict the students' insufficiently developed theoretical material from the relevant topic or section. Under this condition, the lecture helps to increase the level of independence of students, which is manifested in their ability to work with multiple sources of information, actively work during the discussion, make their own conclusions and summarize. It is emphasized that in the process of preparation for the seminary students are acquainted with the plan of its conducting in advance, focusing on control issues. They independently develop the recommended literature. At this stage it is important to orient them on what types of reading (primary, secondary) and ways of recording information (outline, thesis, abstracts, annotation, etc.) should be used. An important stage in the preparation of students is the synthesis of knowledge acquired during the acquisition of other disciplines – philosophy, history of Ukraine, psychology, pedagogy and history of pedagogy.

Particular role is given to the organization of independent work. It is substantiated that the effective technology of organization of independent work in the process of mastering the history of pedagogy is the technology of portfolio, which has recently become widespread in modern institutions of higher pedagogical education.

Key words: principles of teaching, specific principles of teaching the history of pedagogy, lecture, practice session, seminar, independent work, technology of portfolio.